

Suddig militärdebatt

I inledningen till "Marinplan 1960", som här tidigare diskuterats, görs några allmänna militärpolitiska reflexioner. För två år sedan gick man ut från, påstås det, "att ett kommande krig skulle få ett häftigt inledningsskede och bli kort". Sedan har enligt betänkandet en "omsvängning" i den internationella försvarsdebatten ägt rum. De katastrofala följdena av en vätevapenduell har betonats, och sannolikheten av andra krigsformer har trätt i förgrunden, "främst krig förda med konventionella vapen med eller utan stöd av taktiska atomvapen". Därför "hävdas nu allmänt att kommande krig troligen blir av längre varaktighet". För Sveriges del innebär detta att medan 1957 den största krigsriskens ansågs "bestå i att vårt land skulle dras in i ett allmänt krig" — "det korta, totala kriget" — tänkes krigsriskerna "numera i ökande grad sammanhänga med riskerna för begränsade krig", varvid "begränsningen" kan avse såväl krigsmål- och krigsformer som geografisk utbredning".

Denna framställning av debatten kring ett framtida krig är i flera hänseenden oklar och missvisande. Det talas om en omsvängning i det internationella perspektivet som skulle ha ägt rum under loppet av något år. Utan tvivel har vissa tendenser och möjligheter starkare betonats under den senaste tiden än för några år sedan, men om någon "omsvängning" kan inte vara tal. Man har ständigt räknat med både korta och "totala" krig och "begränsade" krig, även om den sistnämnda formen av krig relativt starkt framhävt i inlägg från senaste tid. Det vore sannerligen ett bevis på universell militär inkompetens om under en så kort tidrymd bilden av ett eventuellt krig helt förändrats. Att betänkandet rör sig med så bestämda påståenden sammanhänger uppenbarligen med att definitioner saknas eller är ytterligt suddiga. Sålunda inrymmer i uttrycket begränsade krig dels storkrig, förda utan vätebomber, dels lokala krig, vare sig de ledande stormakterna är in-dragna eller ej; det är tydligt

att ett så tvetydigt begrepp inte med fördel kan användas i ett resonemang.

Inlägg av samma typ och med liknande militärpolitisk tendens har publicerats av general C A Ehrensvärd i Svenska Dagbladet. Hr Ehrensvärd påstår — i motsats till "Marinplan 1960" — att Västerns doktrin är "total vedergällning" genom "massangrepp med bombflyg och robotar" och anmärker med självklar rätt att denna doktrin kan lämpa sig för storkrig, men inte för lokalt begränsade krig. Denna framställning är i två hänseenden oriktig. Den av Dulles framförda parollen om "total vedergällning" har aldrig varit någon allmänt godtagen och tillämpad amerikansk doktrin; att lokala krig utan "total vedergällning" kan föras har varit självfallet för amerikanska politiker och strateger, vilket framgår både av den krigföring som ägt rum och av de militära föreställningar som träffats (Korea, Västtyskland, Libanon). Vidare: denna paroll har alltmera allmänt underkänts, och då det numera talas om den är det snarast för att kritisera och förhåna Dulles. Man kan blott förvåna sig över att en av våra främsta militärer lever i sådana föreställningar som här redovisats. Hr Ehrensvärd uttrycker också sitt tvivel att någon statsledning kommer att ta ansvaret för insättande av "atom- och vätestridsmedel". "Skall någon statsman våga använda dessa medel i terroriserande syfte?" På denna punkt ligger resonemangets svaghet inte i den nakna oriktigheten, utan i oklarheten. Det talas om "atom- och vätestridsmedel" utan att någon skillnad göres mellan de taktiska atomvapnen, som börjar te sig som konventionella vapen, och de ojämförligt fruktansvärda vätebombarna. Det talas om "terroriserande syfte", som om de taktiska atomvapnen, införda i förbanden längs hela den västtyska frontlinjen, blott kunde användas eller tänktes skola användas för att terrorisera civilbefolkningen.

Att framstående militärer gör sig skyldiga till så oriktiga eller värslösa resonemang måste ses som en följd av att de, naturligtvis i all redbarhet, sö-

ker vinna vissa militärpolitiska syften. De är visserligen inte motståndare till svenska atomvapen — även hr Ehrensvärd har ungefär tio år för sent kommit till insikt om dessa vapens betydelse — men deras stora intresse ligger i att verka för de konventionella försvarskrafternas vidmakthållande, i ena fallet marinen, i det andra fallet armén. De är rädda för, och

den rädslan är i och för sig förstälig och respektabel, att atomvapnen och flyget skall tränga undan flottan och armén, och detta syfte ger deras inlägg den ensidighet, den snedvridning som nu antytts. En översikt av debatten i dessa frågor under de senaste åren ger en vida mer nyanserad bild än de grova förenklingar som här refererats.